

nea

Nederlandse
Emissieautoriteit

Jaarverslag 2009

Inhoud

Marc Alessie, directeur Nederlandse Emissieautoriteit	3
Voorwoord: Van professionalisering naar taakverbreding	
Nieuwe doelgroep: Luchtvaart	4
Begeleiding aanvragen nieuwkomersrechten	5
Actieve betrokkenheid bestrijding BTW-fraude	5
Klimaatcompensatie door vrijwillig annuleren van emissierechten	8
Efficiencyslag door Informatie Gestuurd Toezicht	8
Kwaliteitsonderzoek verificatie	9
Rekening met verhoogd serviceniveau: Premium Account	9
Prestatieverbetering Register CO ₂ -emissiehandel	10
Over de NEa	11
Feiten en cijfers 2009	13
Bijlage: emissiecijfers CO ₂ en NO _x	16

Marc Alessie, directeur Nederlandse Emissieautoriteit

Van professionalisering naar taakverbreding

De weg naar volwassenheid stond tot dusver vooral in het teken van leren en verbeteren. Een logische volgende stap in de ontwikkeling van een jong volwassen organisatie als de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) is verbreding van het takenveld. En dat is precies waar de NEa zich in 2009 op gericht heeft. Er is geïnvesteerd in nieuwe taken en verbreding van onze bestaande activiteiten.

Het aantal bedrijfslocaties dat met de NEa als bevoegd gezag te maken heeft, is in 2009 flink gegroeid. Daarnaast heeft de voorbereiding op de deelname van een geheel nieuwe doelgroep, de luchtvaart, aan het systeem van CO₂-emissiehandel veel inspanning van de doelgroep en van de NEa gevergd. Een nieuwe taak waarvoor de NEa in de loop van 2009 opdracht heeft gekregen is om de afhandeling van aanvragen voor het toewijzen van nieuwkomersrechten te begeleiden. Verder hebben we onze kennis breder ingezet om meer harmonisatie van het emissiehandelsysteem in Europa te realiseren en om snel in te kunnen spelen op externe ontwikkelingen, zoals de BTW-fraude met emissierechten.

Om op een professionele manier invulling te kunnen geven aan de nieuwe taken en verbreding heeft de NEa zich intern verder ontwikkeld. Zo is er grote vooruitgang geboekt met het opzetten van een systeem dat werkprocessen verder automatiseert en digitaliseert. Ook wordt gewerkt aan een informatiesysteem dat efficiënter, risicogestuurd toezicht mogelijk maakt.

Dit jaarverslag laat in vogelvlucht zien waar in 2009 onze aandacht naar uitging en welke resultaten daarbij zijn geboekt. 2010 zal meer in het teken staan van voorbereiding op de toekomstige ontwikkelingen. Er gaat een nieuw allocatieproces van CO₂-emissierechten van start voor de periode na 2012, waarvan de voorbereidingen al vroeg in 2010 starten. De luchtvaart bereidt zich verder voor op de verplichtingen die het emissiehandelssysteem met zich meebrengt en er komen nieuwe criteria op basis waarvan bedrijfslocaties vanaf 2011 een opt-out voor NO_x-emissiehandel kunnen aanvragen. Er is, kortom, ook in 2010 voor de betrokkenen bij emissiehandel en de NEa genoeg te doen.

Tenslotte nog een enkel woord over de voorbereiding van de status van zelfstandig bestuursorgaan (zbo) voor de NEa. Alle inspanningen zijn er in 2009 op gericht geweest om die status in het 1e kwartaal van 2010 te effectueren. Als gevolg van de Kabinetscrisis in februari 2010 zijn die voorbereidingen stil komen te liggen, in afwachting van de Tweede Kamer verkiezingen in juni 2010 en de Kabinetsformatie die daarop volgt. De huidige verwachting is dat de NEa aan het eind van 2010 alsnog tot een zelfstandig bestuursorgaan zal zijn omgevormd.

Marc Alessie

Nieuwe doelgroep: Luchtvaart

Met ingang van 2010 hebben luchtvaartoperators die vliegen op EU-grondgebied verplichtingen voor emissiehandel. De komst van deze nieuwe doelgroep vroeg in 2009 veel voorbereidingswerk. De NEa heeft een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van wet- en regelgeving voor emissiehandel voor de luchtvaart. Er is onder voorzitterschap van de NEa een door de lidstaten gedragen interpretatie van de regelgeving geformuleerd, die van belang is voor een geharmoniseerde uitvoering van deze Europese richtlijn. Daarnaast heeft de NEa, in samenwerking met het bevoegd gezag uit het Verenigd Koninkrijk, een leidraad gemaakt waarin de monitoringsregels worden uitgelegd. Monitoringsregels beschrijven hoe een luchtvaartoperator zijn uitstoot moet controleren, monitoren en rapporteren. Deze leidraad hebben luchtvaartoperators wereldwijd gebruikt bij het opstellen van hun monitoringsplannen. Verder heeft de NEa de operators waarvoor zij als bevoegd gezag is aangewezen op weg geholpen bij de voorbereiding op emissiehandel.

Toetsing monitoringsplannen luchtvaart

Luchtvaartoperators die vallen onder de reikwijdte van emissiehandel moeten vanaf 2010 hun uitstoot monitoren. Als zij aanspraak willen maken op gratis CO₂-emissierechten zijn zij bovendien verplicht in 2010 gegevens te verzamelen over de hoeveelheid lading per kilometer, zogenaamde tonkilometerdata.

Op basis van deze gegevens gaat de verdeling van emissierechten plaatsvinden in 2011. De NEa heeft hierbij een belangrijke uitvoerende rol. Voor zowel het monitoren van emissies als het monitoren van de tonkilometerdata hebben luchtvaartoperators in 2009 monitoringsplannen bij de NEa ingediend. Om deze monitoringsplannen te kunnen beoordelen heeft de NEa in korte tijd veel kennis op moeten bouwen over de luchtvaartsector, aangezien monitoring in deze sector wezenlijk verschilt van de doelgroep waar de NEa zich tot 2009 op richtte: de industrie. Desondanks is het gelukt om alle ingediende monitoringsplannen op tijd te valideren.

Begeleiding aanvragen nieuwkomersrechten

Bedrijfslocaties die gaan deelnemen aan emissiehandel kunnen gratis emissierechten aanvragen. In de laatste maanden van 2009 heeft de NEa in opdracht van het Ministerie van VROM de begeleiding van aanvragen van nieuwkomersrechten als nieuwe taak gekregen. Tijdens de behandeling van de aanvragen heeft de NEa zeer nauw contact onderhouden met de eerdere opdrachtnemer SenterNovem (nu: Agentschap NL) en de betrokken bedrijfslocaties. De NEa heeft bovendien een aantal bedrijfslocaties bezocht om de situatie ter plaatse te beoordelen.

Overzicht emissierechten

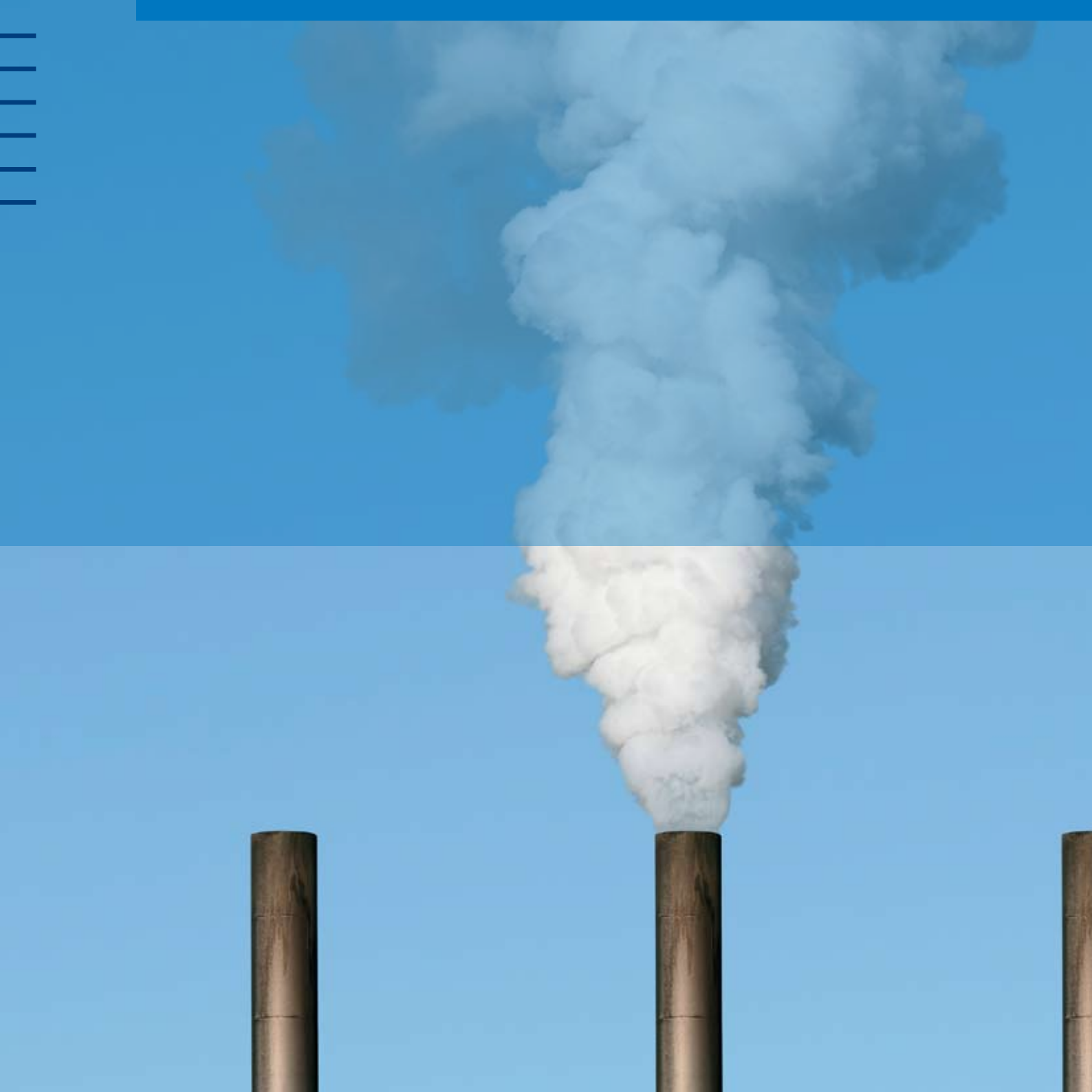
Naast vele kleinere uitbreidingen bij bestaande deelnemers en aanvragen van relatief kleine nieuwkomers, zijn er ook grote aanvragen in behandeling genomen. Het honoreren van deze aanvragen put het gelimiteerde nieuwkomersdepot steeds verder uit. Het is duidelijk geworden dat de bodem van dit depot in zicht komt en hoogstwaarschijnlijk in 2010 wordt bereikt. De NEa heeft op haar website een actueel overzicht gepubliceerd van de hoeveelheid CO₂-emissierechten om inzicht te geven in de hoeveelheden rechten die vanuit Nederland in omloop zijn gebracht en nog in de verschillende depots zitten.

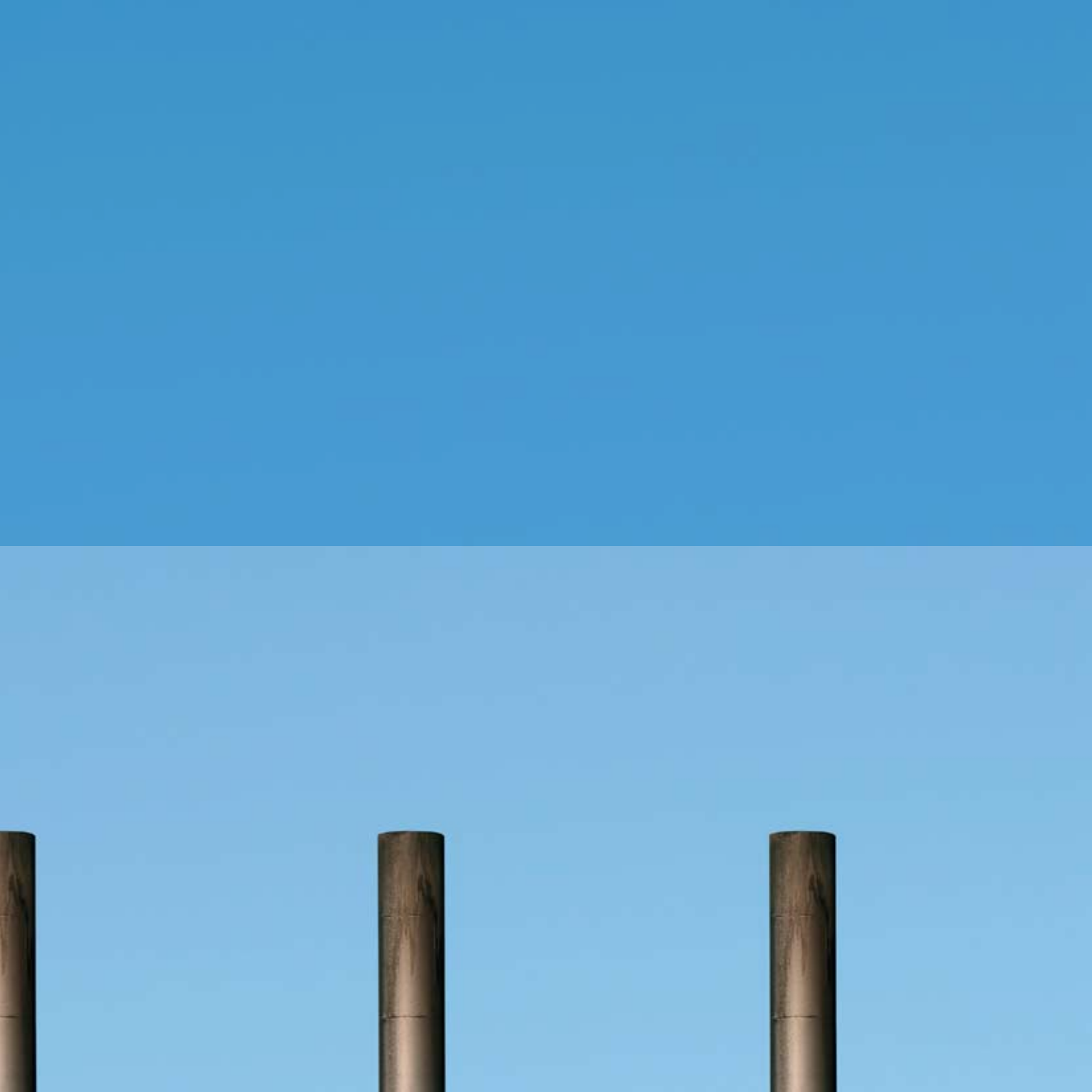
Actieve betrokkenheid bestrijding BTW-fraude

In 2009 is er in verschillende Europese landen BTW-fraude met emissierechten gepleegd. Bij deze vorm van fraude strijkt de verkoper bij elke transactie de BTW op maar draagt deze niet af, waardoor het Rijk bij elke transactie inkomsten misloopt. In Nederland is de schade beperkt gebleven, mede doordat het ministerie van Financiën, na overleg met de NEa en de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst-Economische controledienst (FIOD-ECD), het besluit heeft genomen om in Nederland de BTW-plicht op emissierechten te verleggen naar de koper van emissierechten.

Werkgroep Fraudebeperking

Naar aanleiding van de BTW-fraude is eind 2009 de 'Werkgroep Fraudebeperking' opgericht. Deze werkgroep bestaat uit vijf toezichthouders en opsporingsdiensten: de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de FIOD-ECD, de VROM Inlichtingen en Opsporingsdienst (VI/IOD), de Koninklijke Marechaussee en de NEa. De 'Werkgroep Fraudebeperking' maakt operationele afspraken over een aangescherpte aanpak van fraude met emissierechten en zal in 2010 een advies aan de Minister van VROM opstellen.

Klimaatcompensatie door vrijwillig annuleren van emissierechten

In het CO₂ Register zijn in 2009 voor het eerst in Nederland emissierechten geannuleerd, in opdracht van organisaties die hun CO₂-uitstoot wilden compenseren. Door het vrijwillig annuleren van emissierechten worden emissierechten permanent uit het emissie-

handelssysteem verwijderd. Het gevolg hiervan is een afname van de totale emissieruimte. Vrijwillig annuleren van emissierechten is in Nederland nog nieuw. In het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en verschillende Noord-Europese landen vindt het al langer plaats.

Efficiencyslag door Informatie Gestuurd Toezicht

De NEa is in 2009 gestart met het ontwikkelen van een applicatie die het mogelijk moet maken om op basis van vooraf onderkende risico's te bepalen bij welke bedrijfslocaties de NEa inspectiebezoeken gaat afleggen. Deze risicogebaseerde selectie maakt gebruik van vooraf geformuleerde indicatoren en bedrijfsgegevens. Een voordeel van dit Informatie Gestuurd Toezicht is dat de

toezichtlasten bij bedrijfslocaties met een laag risicoprofiel verlicht worden. Deze aanpak bevordert bovendien de efficiency binnen de NEa voor wat betreft de inzet van inspecteurs. Vanaf 2010 zal de NEa steeds vaker bedrijfslocaties selecteren aan de hand van informatie gestuurd toezicht.

Kwaliteitsonderzoek verificatie

De NEa is, in opdracht van het Ministerie van VROM, gestart met een onderzoek naar de kwaliteit van verificatie. De NEa heeft bij alle voor verificatie geaccrediteerde verificatie-instellingen dossiers beoordeeld op:

- de kwaliteit van systeemverificatie
- de uitvoering van een risico-analyse door verificateurs bij bedrijfslocaties

- de dataverificatie
- de inhoud van de managementletters die door de verificateurs zijn verstrekt aan bedrijfslocaties naar aanleiding van de verificatie.

De NEa koppelt de resultaten van dit onderzoek begin 2010 terug aan de opdrachtgever en bespreekt deze met de verificatie-instellingen.

Rekening met verhoogd serviceniveau: Premium Account

De NEa heeft in 2009 een nieuwe rekening geïntroduceerd, de Premium Account. Dit is een speciale rekening met een verhoogd serviceniveau van de Helpdesk NEa; snellere doorlooptijden, behandeling met prioriteit, aanvullende rapportages, verruimde bereikbaarheid. Met name bedrijven en financiële instellingen die frequent handelen, hebben baat bij een dergelijke

service. Eind 2009 heeft een selecte groep rekeninghouders gedurende enkele maanden deelgenomen aan de testfase van de Premium Account. Aan de hand van de ervaringen die zijn opgedaan in de testfase, zal de NEa deze dienst in 2010 verder ontwikkelen en aanbieden aan zowel bestaande als nieuwe rekeninghouders.

Prestatieverbetering Register CO₂-emissiehandel

De NEa heeft een actieve bijdrage geleverd aan het verbeteren van de registersystemen in internationaal verband. In de maand december vindt jaarlijks de finale afhandeling van de termijncontracten voor CO₂-rechten plaats. Hiervoor worden in Nederland jaarlijks vele honderden transacties met miljoenen emissierechten gedaan binnen een tijdsbestek van een paar dagen. In 2008 nog waren er binnen Europa vele gedupeerde rekeninghouders omdat de systemen de veelheid aan

transacties niet tijdig konden verwerken. Binnen het internationale samenwerkingsverband GRETA, waar de NEa zijn Registersoftware van betreft, is hard gewerkt aan nieuwe releases die de prestaties sterk hebben verbeterd. De NEa levert in het samenwerkingsverband GRETA de bestuursvoorzitter en inhoudelijke bijdragen via de Registerexperts. Dankzij deze verbeteringsoperatie is het proces dit jaar voor de Nederlandse rekeninghouders probleemloos verlopen.

Over de NEa

De Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) ondersteunt de uitvoering van emissiehandel en toetst als onafhankelijk toezichthouder de naleving van de regels. Doel daarbij is emissiehandel betrouwbaar en vertrouwd te maken. De NEa heeft vijf kerntaken:

- Het verlenen en actualiseren van emissievergunningen
- Het beheren van de CO₂- en NO_x-registers
- Het uitvoeren van toezichtbezoeken
- Het eventueel opleggen van sancties
- Het toezien op het inleveren van voldoende emissierechten.

De NEa wil haar taak op effectieve, efficiënte, onafhankelijke, rechtvaardige en transparante wijze uitvoeren.

Emissiehandel: wat en waarom

Met emissiehandel zet de Nederlandse overheid een flexibel beleidsinstrument in om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen CO₂ (koolstofdioxiden) en N₂O (lachgas) kosteneffectief te verminderen en zo de doelstellingen van het Kyoto-protocol te behalen. Nederland kent naast CO₂-emissiehandel ook een emissiehandelssysteem voor NO_x (stikstofoxiden).

Emissiehandel - of eigenlijk: de handel in emissierechten - is de handel in emissieruimte: het recht om bepaalde hoeveelheid schadelijke gassen uit te stoten. Een bedrijf dat deelneemt aan emissiehandel krijgt per jaar een hoeveelheid emissierechten toegewezen (CO₂) of bouwt deze gedurende het jaar op (NO_x). Wanneer het bedrijf in dat jaar meer uitstoot dan het rechten

heeft ontvangen of opgebouwd, moet het bedrijf extra rechten bijkopen. De uitstoot kan echter ook meevallen. Als het bedrijf bijvoorbeeld heeft geïnvesteerd in reductiemaatregelen, is de emissie waarschijnlijk lager, waardoor het bedrijf rechten overhoudt. Die mag het bedrijf verkopen. Bedrijven kunnen dus een afweging maken of zij in een bepaald jaar gaan investeren in schonere technologie of extra emissierechten kopen.

De NEa houdt toezicht op het systeem van emissiehandel, maar bemoeit zich niet met de financiële transacties die het gevolg zijn van transacties in emissierechten.

Bedrijven die meedoen aan emissiehandel, moeten aan vier belangrijke eisen voldoen:

- Aanvragen emissievergunning
- Monitoren van de uitstoot
- Indienen van een emissieverslag
- Inleveren van emissierechten

Uitstoot van CO₂: opwarming van de aarde.

De mogelijke gevolgen:

- Stijging zeespiegel
- Verstoring ecosystemen
- Rivieren die buiten hun oevers treden

Uitstoot van NO_x. De mogelijke gevolgen:

- Schade voor het milieu
- Zure regen
- Smogvorming en ozon
- Verstoring natuurlijke balans van planten en dieren

Organisatie

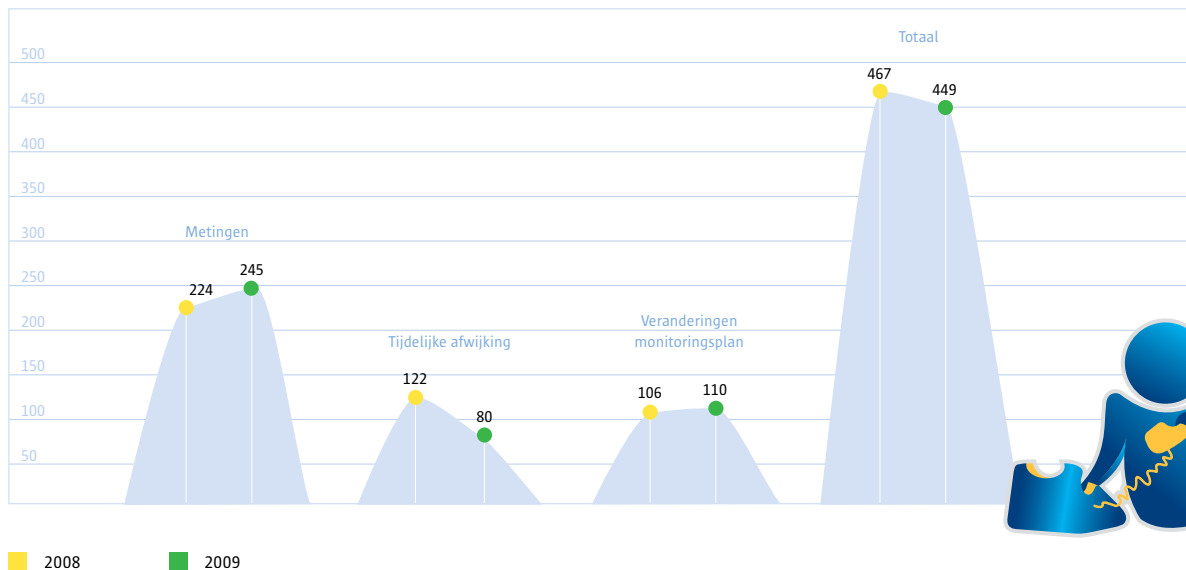
De NEa is georganiseerd in vier afdelingen:

- Validatie en Vergunningen (V&V). Deze afdeling valideert een monitoringsplan op basis waarvan de emissievergunning wordt verstrekt, en behandelt meldingen.
- Registratie Emissiehandel (RE). Deze afdeling beheert de CO₂- en NO_x-registers, waarin rekeninghouders transacties in emissierechten uitvoeren.
- Toezicht en Handhaving (T&H). Deze afdeling houdt toezicht op emissiehandel bij de bedrijven. Daarnaast treedt deze afdeling handhavend op, indien dat nodig is.
- Het Bedrijfsbureau (BB). Dit bureau vervult een ondersteunende taak voor archief, financiën, P&O en communicatie.

Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) ontwikkelt beleid en wetgeving, heeft de NEa opgericht en is tevens eigenaar. Opdrachtgever van de NEa is de directie Klimaat en Luchtkwaliteit (K&L), onderdeel van het VROM Directoraat-Generaal Milieubeheer, samen met het ministerie van Economische Zaken. De NEa heeft de status van baten-lastendienst.

Feiten en cijfers 2009

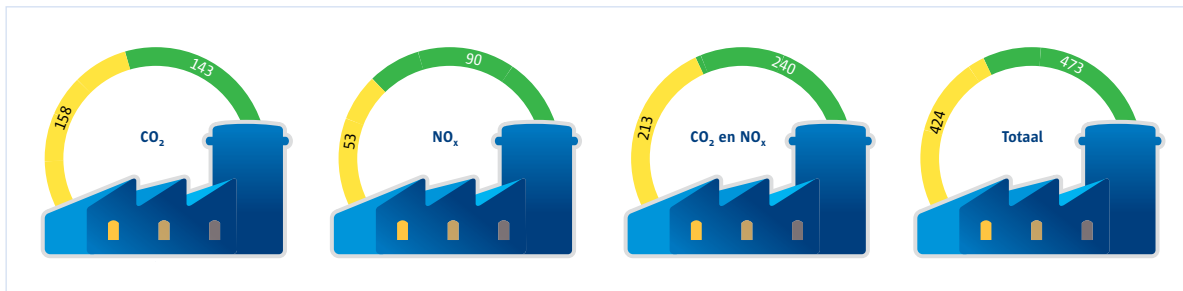
Meldingen

Het totaal aantal meldingen dat in 2009 door bedrijven is ingediend, verschilt nauwelijks van het aantal over 2008. Bedrijven die een emissievergunning hebben, moeten verschillende zaken melden aan de NEa:

metingen die plaatsvinden (met name voor NO_x-emissiehandel), tijdelijke afwijkingen van het monitoringsplan en bepaalde permanente veranderingen van het monitoringsplan.

Vergunningen

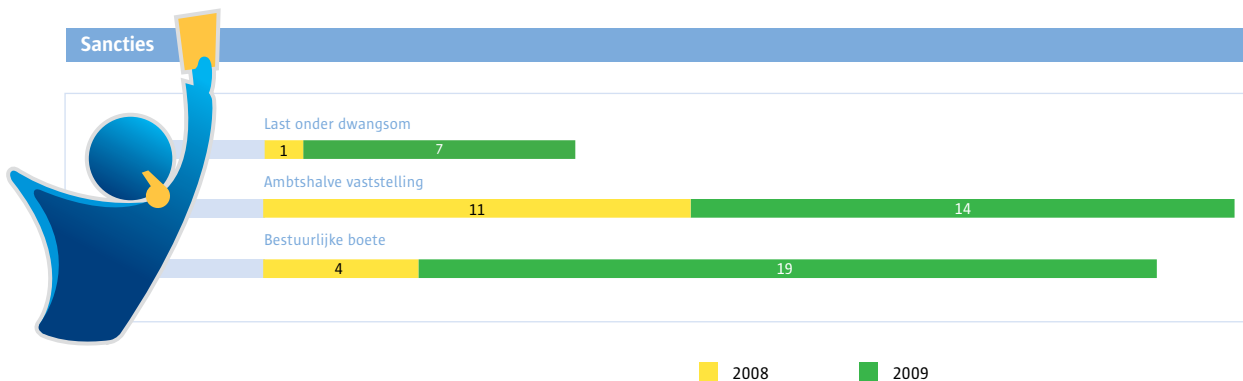
Op basis van het aantal bedrijfslocaties dat het betreffende handelsjaar moest afsluiten.

■ 2008 ■ 2009

Het totaal aantal vergunninghouders is in 2009 met bijna 12 % gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de gewijzigde criteria voor de opt-out voor NO_x-emissiehandel per 1 januari 2009. Hierdoor hebben veel kleinere bedrijven, met name uit de sectoren off-shore olie- en gaswinning en asfaltproductie, een vergunning aan moeten vragen. Een tweede oorzaak voor de stijging is dat er circa twintig nieuwe emissie-

vergunningen zijn verleend aan bedrijfslocaties die gedurende 2009 zijn gaan voldoen aan de criteria voor CO₂ en/of NO_x-emissiehandel; dit gaat met name om bedrijven uit de sector glastuinbouw. Daarnaast, heeft de NEa in 2009 acht bestaande emissievergunningen gewijzigd. Dit is met name gebeurd vanwege ingrijpende fysieke aanpassingen die leiden tot een significante toename van de emissies.

Sancties

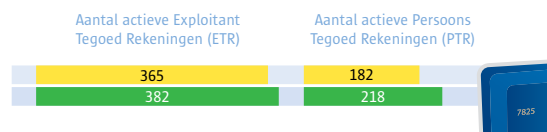

In 2009 zijn in 12 gevallen bestuurlijke boetes uitgedeeld vanwege het te laat indienen van het emissieverslag. De NEa had aangekondigd hierop strenger te gaan toezien.

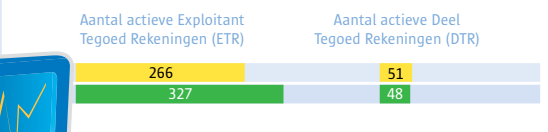
De overige bestuurlijke boetes hadden onder meer betrekking op het emitteren zonder (aangepaste) emissievergunning en het niet naleven van het monitoringplan.

Rekeninghouders Registers CO₂ en NO_x

Register CO₂ Emissiehandel

Register NO_x Emissiehandel

Registeradministratie

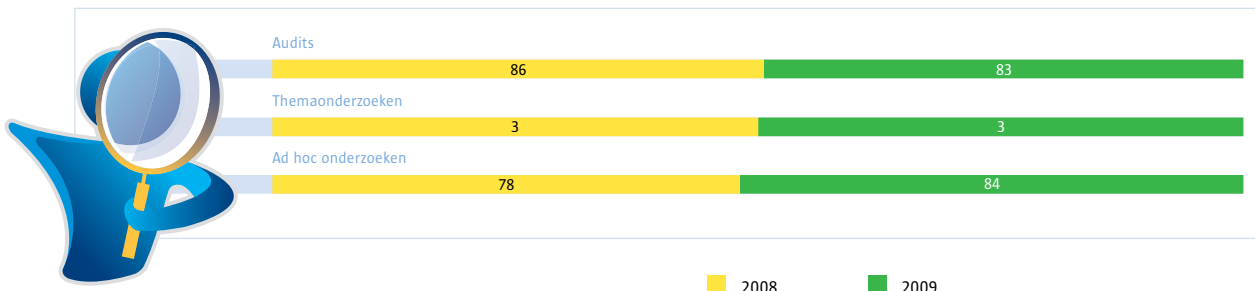

■ 2008 ■ 2009

In 2009 zijn er veel nieuwe rekeninghouders bijgekomen. In totaal waren er op 31 december 2009 in de beide Registers 975 rekeningen in gebruik. Dat is een toename van 111 rekeningen ten opzichte van 2008. Deze

toename is met name te wijten aan het hogere aantal Exploitant Tegoed Rekeningen (ETR's) binnen het Register NO_x Emissiehandel.

Toezichtsbezoeken

■ 2008 ■ 2009

Tijdens een audit onderzoekt de NEa of het monitoringsplan overeenkomt met de werkelijkheid, of de kwaliteits- en datasystemen werken en actueel zijn en of de meetmethodieken daadwerkelijk zijn geïmplementeerd. Ad hoc onderzoeken zijn een verzamelnaam voor handhavingsonderzoeken, hercontroles, signaalonder-

zoeken en nadere onderzoeken ter controle van het emissieverslag. In vergelijking met het jaar 2008 is het aantal audits in 2009 achtergebleven. Dit komt omdat de NEa in 2009 strikter is gaan toezien op de naleving van de regels en wetgeving en het aantal ad hoc onderzoeken in 2009 toenamen.

Bijlage: emissiecijfers CO₂ en NO_x 2009

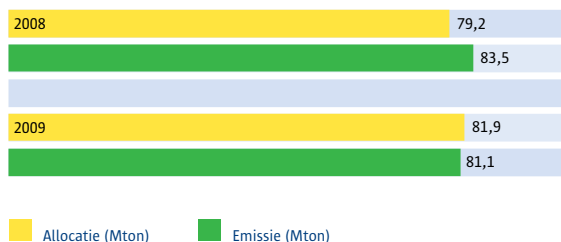
Jaarlijks rapporteren de deelnemende bedrijven hun CO₂- en NO_x-uitstoot aan de NEa. Dit moet uiterlijk op 31 maart van het volgende jaar zijn gebeurd. Deze emissiecijfers zijn belangrijk voor de werking van het systeem. Ze geven inzicht in het jaarlijkse verloop van de uitstoot en in de krapte of ruimte op de emissiemarkt. Bij een krappere aanbod worden bedrijven meer gestimuleerd om uitstootbesparende maatregelen te nemen.

CO₂-emissiecijfers

Onderstaande tabellen en figuren presenteren de emissiegegevens over 2009 van de Nederlandse bedrijven die onder het systeem van CO₂-emissiehandel vallen en vergelijken deze met de cijfers van 2008 (2008 en 2009 zijn de eerste twee jaar van de 1^e Kyoto-periode 2008 - 2012).

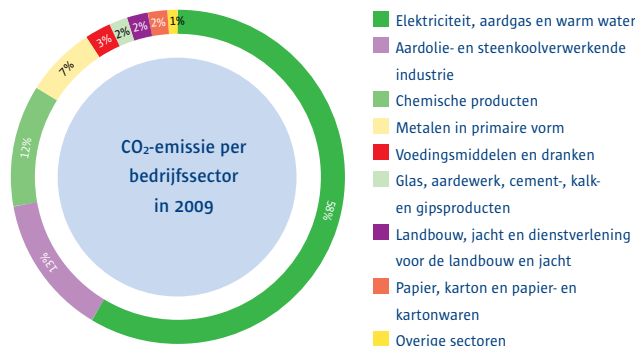
CO₂ - allocatie vs. emissie 2008 - 2009

Figuur 1: Totale CO₂-allocatie en emissie van Nederlandse bedrijven 2008 - 2009

- De totale CO₂-uitstoot van alle deelnemende Nederlandse bedrijven in 2009 was 81,1 Mton. Dit is 2,9% (2,4 Mton) minder dan in 2008.
- In 2009 bestond er in totaal een overschot van 0,8 Mton aan emissierechten. In 2008 was er een tekort van 4,3 Mton aan emissierechten.

Figuur 2: CO₂-emissie per bedrijfssector in 2009

- Van alle deelnemende bedrijfssectoren heeft de sector 'Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en warm water' met 47,1 Mton de hoogste CO₂-uitstoot. Dit is 58% van de totale CO₂-uitstoot in 2009.

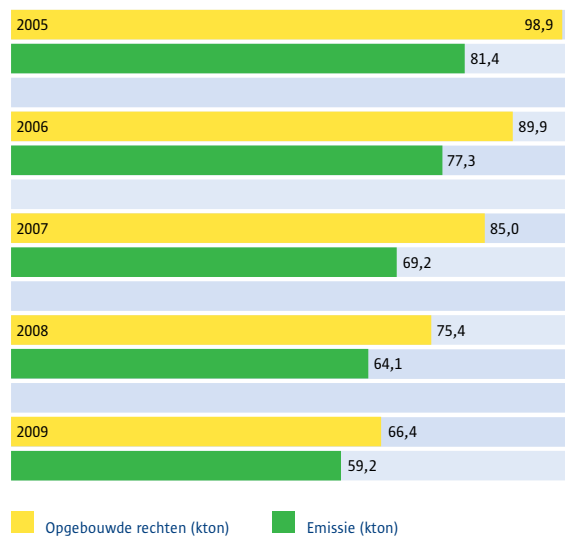

NO_x-emissiecijfers

Onderstaande tabellen en figuren presenteren de emissiegegevens over 2005 tot en met 2009 van de Nederlandse bedrijven die onder het systeem van NO_x-emissiehandel vallen. NO_x-emissiehandel ging in 2005 van start.

Opgebouwde NO_x-rechten vs. emissie 2005 - 2009

Figuur 3: Totale NO_x-uitstoot en opgebouwde NO_x-emissierechten van Nederlandse bedrijven 2005 - 2009

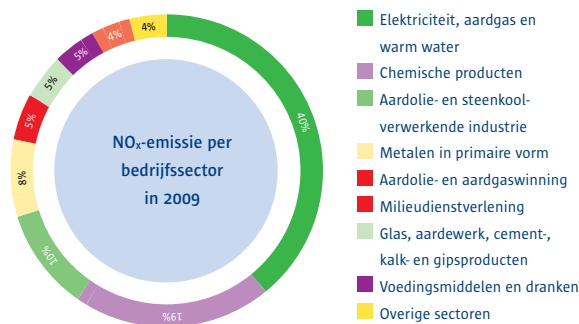

* NO_x-emissiehandel is gestart op 1-6-2005, waardoor de emissiegegevens uit dat jaar slechts over zeven maanden gaan. In deze tabel zijn de NO_x-emissierechten en NO_x-uitstoot omgerekend naar twaalf maanden.

- Net als in 2005 - 2008 is de totale NO_x-uitstoot van de Nederlandse bedrijven die aan NO_x-emissiehandel meedoen, ook in 2009 verder afgenomen. De uitstoot is vorig jaar met 4,9 kton (7,4%) gedaald tot 59,2 kton.

- In de periode 2005 - 2009 was elk jaar sprake van een overschot aan NO_x-emissierechten. Het overschot is door de jaren heen wel aanzienlijk kleiner geworden. In 2005 was er een overschot van 17,5 kton aan NO_x-emissierechten. In 2009 was dit 7,2 kton.

Figuur 4: NO_x-emissie per bedrijfssector in 2009

- De sector 'Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en warm water' heeft met 23,4 kton de hoogste uitstoot van alle deelnemende sectoren. Dit is 40% van de totale NO_x-uitstoot.

Colofon

Uitgave

De Nederlandse Emissieautoriteit

Productie, samenstelling en redactie

De Nederlandse Emissieautoriteit

Vormgeving

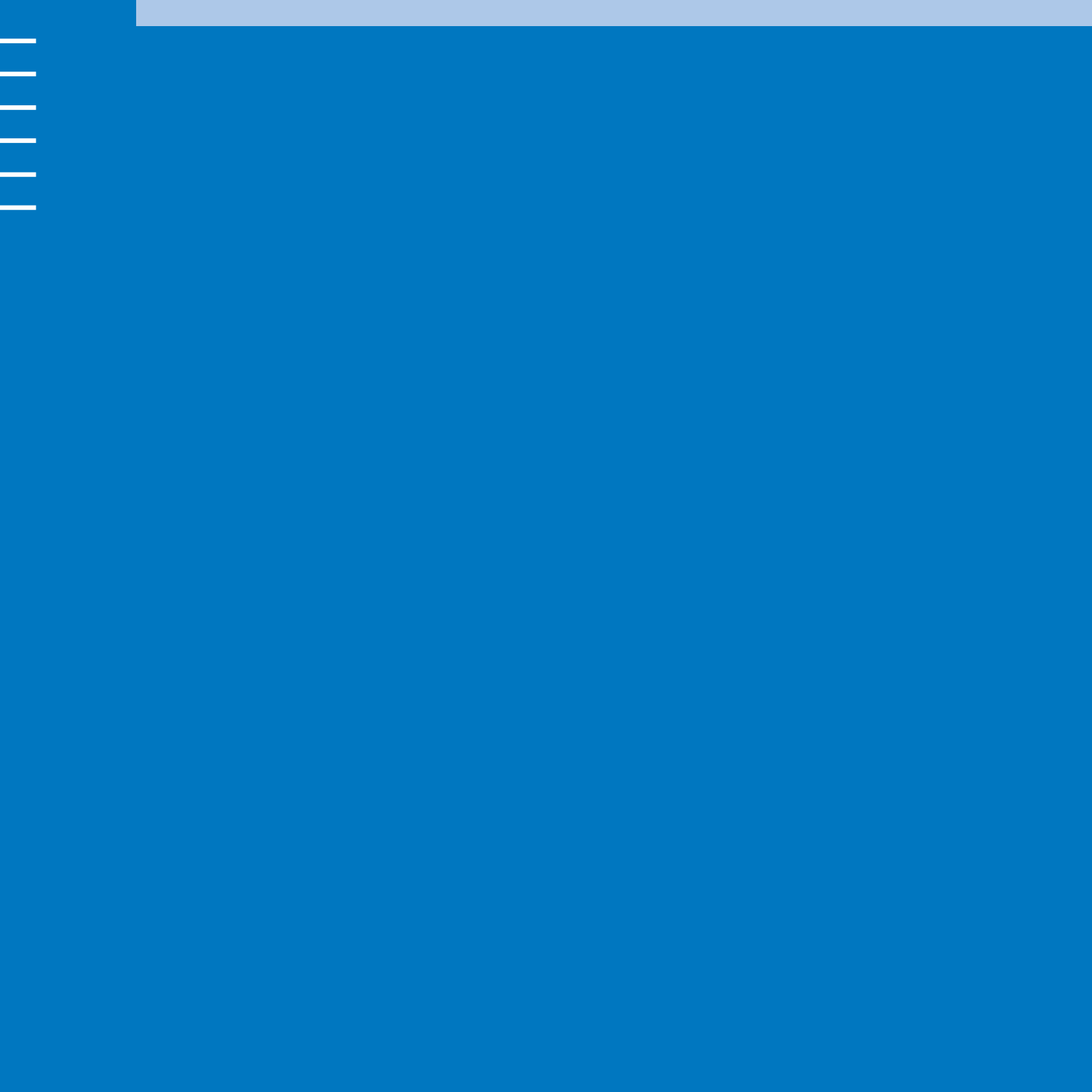
www.lawine.nl

Druk

ZuidamUithof Drukkerijen

© De Nederlandse Emissieautoriteit Den Haag, juni 2010

www.emissieautoriteit.nl

NEa

De Nederlandse Emissieautoriteit
Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL Den Haag